

УЧЕТНАЯ ПОЛИТИКА В СИСТЕМЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Обоснована необходимость учетной политики в рыночных условиях хозяйствования. Раскрыта роль её как информационного инструмента обеспечения экономической безопасности предприятия. Рассмотрены принципы и составляющие формирования учетной политики предприятия.

ACCOUNTING POLICY IN THE ECONOMIC SECURITY SYSTEM OF AN ENTERPRISE

The data were analyzed a necessity of accounting policies in market conditions. The role of accounting policy is exposed as an informative instrument of providing of the economic security of an enterprise. Principles and components of accountant policy of an enterprise are considered.

Стаття надійшла 14.02.2013

УДК 657.22

А. М. Штангрет

МЕХАНІЗМ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються базові позиції, що визначають процедуру прийняття рішення в процесі управління економічною безпекою підприємства.

Економічна безпека, загроза, рішення, рівень безпеки

Нинішній етап ринкового реформування економіки України характеризується розмаїттю формально рівноправних форм власності й умов ведення господарства, в яких усе актуальнішою стає проблема правового й організаційного гарантування економічної безпеки підприємницьких структур. Пріоритетність гарантування економічної безпеки суб'єктів господарювання обумовлена двома ключовими обставинами: по-перше, прискорена ринковими перетвореннями зацікавленість держави і бізнесу в стабільній, прибутковій і безпечній виробничо-господарській діяльності; по-друге, посилення монополізму, криміналізації суспільства, шахрайства і корупції в структурах суспільства, фактичною незахищеністю бізнесу як від кримінального середовища, так і від державного свавілля. Під впливом цих обставин актуальними стали наукові дослідження і розробки щодо створення такого механізму функціонування будь-якої соціально-економічної системи на мікрорівні, що був би здатний активно протидіяти деструктивній домінанті, створювати і відтворювати стимули для розвитку ефективної і захищеної в усіх аспектах діяльності підприємництва.

Теоретичній розробці питань щодо підтримки достатнього рівня економічної безпеки на всіх рівнях управління багато уваги приділяли О. Ареф'єва, В. Білоус, І. Бінько, Н. Вавдіук, В. Геєць, З. Герасимчук, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, Г. Ситник, А. Ревенко, О. Терещенко, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін. науковці. Однак низка завдань, пов'язаних з цією важливою економічною категорією, залишається недостатньо розробленою як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Це стосується, зокрема, і ретельного дослідження та створення відповідного методичного апарату щодо ефективного управління економічною безпекою через прийняття адекватних певній ситуації рішень.

Мета нашого дослідження зводиться до вивчення та узагальнення існуючого наукового доробку та на основі цього розроблення механізму прийняття рішень у процесі управління економічною безпекою підприємства.

Розвиток будь-якої соціально-економічної системи неможливий без забезпечення прийняттого рівня її безпеки. А відтак пріоритетним є розроблення методологічних засад управління економічною безпекою з урахуванням сучасних тенденцій розвитку підприємницьких структур та їх ролі в розвитку національної економіки.

Грунтуючись на власному визначенні економічної безпеки підприємства як складної багатофакторної категорії, спрямованої на ефективне використання наявних ресурсів і ринкових можливостей, забезпечення стійкості та захисту від негативних чинників, реалізацію інтересів за умов сталого соціального й економічного розвитку, нами пропонується трактувати комплексну систему економічної безпеки підприємства (КСЕБП), створення якої на кожному окремому суб'єкті господарювання і повинно забезпечити необхідний для розвитку рівень безпеки як сукупність взаємопов'язаних заходів організаційно-правового характеру, направлених на ефективне використання наявних ресурсів і ринкових можливостей, гарантування стійкості та реалізації інтересів, захист від усіх можливих загроз і ризиків [5].

Одним з найважливіших елементів КСЕБП, який уможливорює поєднання в одну систему всіх компонентів, тобто суб'єктів та об'єктів, забезпечує взаємозв'язок між ними та зовнішнім і внутрішнім середовищем, є механізм прийняття рішень.

Беручи за основу загальновідомі засади розроблення та прийняття управлінських рішень, сконцентруємо увагу виключно на специфічних моментах, які виникають у процесі управління економічною безпекою підприємства. Звідси, обґрунтуємо суть розробленого механізму прийняття рішень у процесі управління економічною безпекою, який на основі визначення фактичного рівня безпеки й ідентифікації наявності та рівня загроз загалом і в розрізі основних функціональних складових передбачає розроблення певної кількості альтернативних варіантів управлінських рішень відповідно до визначеного алгоритму (рис. 1).

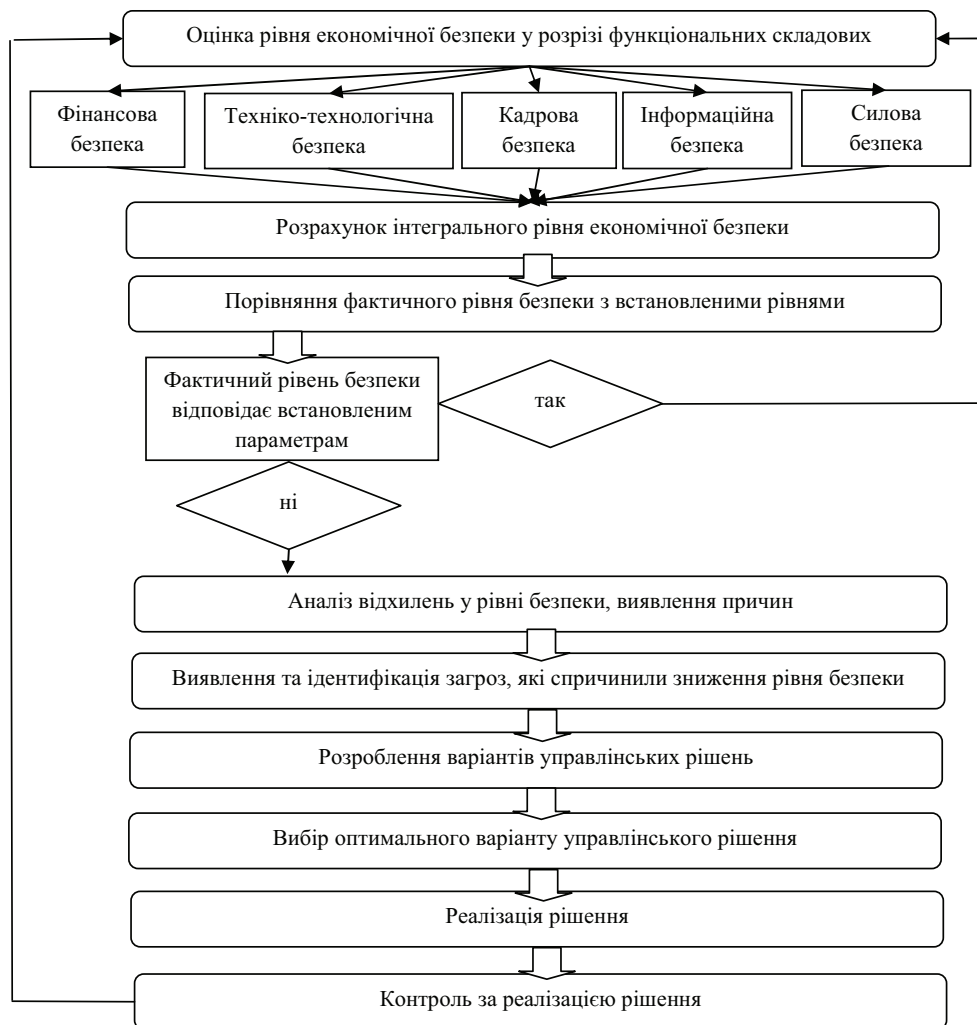

Рис. 1. Механізм прийняття рішень у процесі управління економічною безпекою

Для чіткості трактування значення розробленого механізму обґрунтуємо його ключові позиції. Розпочнемо з того, що КСЕБП складається з сукупності взаємопов'язаних складових, основними з яких, на нашу думку, необхідно вважати фінансову, техніко-технологічну, кадрову, інформаційну та силову. Відповідно до запропонованої структуризації КСЕБП ефективність управління економічною безпекою залежить взагалі від рівня безпеки й успішності реалізації рішень стосовно нейтралізації загроз за кожною функціональною складовою, дотримуючись при цьому принципу сумісності та відсутності протиріч.

Наступний важливий момент, визначальний у процесі прийняття певного рішення в КСЕБП, — встановлення рівня економічної безпеки, який доціль-

но здійснювати відповідно до розробленої загальної моделі оцінювання рівня економічної безпеки підприємств (рис. 2), сформованої шляхом часткового удосконалення ресурсно-функціонального підходу щодо моніторингу стану економічної безпеки на мікрорівні [2–4]. Якщо коротко зупинитися на особливостях ресурсно-функціонального підходу, то необхідно зазначити, що сьогодні він активно використовується (основні його позиції викладено в роботі [1]). До недоліків можна віднести те, що поняття «економічна безпека підприємства» частково ототожнюється з ефективністю використання корпоративних ресурсів. Разом з тим виникають проблеми з визначенням індикаторів та їх граничних значень за усіма функціональними складовими. У розробленій моделі здійснено спробу нейтралізувати вищезазначені недоліки й уможливити прийняття на основі результатів оцінки рівня безпеки адекватні та найефективніші рішення в межах КСЕБП.

Визначений рівень економічної безпеки стосовно функціонування певного суб'єкта господарювання є основою для прийняття адекватного до ситуації рішення. Процедура прийняття рішення в процесі управління економічною безпекою характеризується рядом суттєвих відмінностей, а саме:

ґрунтується на вихідній інформації щодо рівня безпеки та можливих загроз;

повинно передбачати не лише досягнення завдань КСЕБП, а й забезпечувати розвиток підприємства, тобто узгоджуватися з його стратегією функціонування;

рішення стосовно окремої функціональної складової не можуть знижувати рівень безпеки відносно іншої;

витрати на реалізацію певного рішення щодо забезпечення необхідного для розвитку рівня безпеки повинні бути оптимальними й відповідати ефекту від їх реалізації;

ефект від реалізації рішень у процесі управління економічною безпекою полягає в забезпеченні встановленого рівня безпеки, при якому підприємство як система стабільно функціонує і розвивається за основними напрямками діяльності, знижується негативний вплив зовнішнього і внутрішнього середовища через ідентифікацію та нейтралізацію можливих загроз;

управління економічною безпекою є безперервним процесом, який супроводжує всі життєві етапи існування підприємства, а відтак прийняття та реалізація рішення повинні супроводжуватися контролем, що передбачає оцінку рівня безпеки і загроз для визначення результатів реалізації певного рішення й здійснення його коригування.

Ефективність управління економічною безпекою підприємств у значній мірі залежить від послідовності й досконалості функціонування механізму прийняття управлінських рішень, а відтак потребує суттєвої уваги та чіткості реалізації.

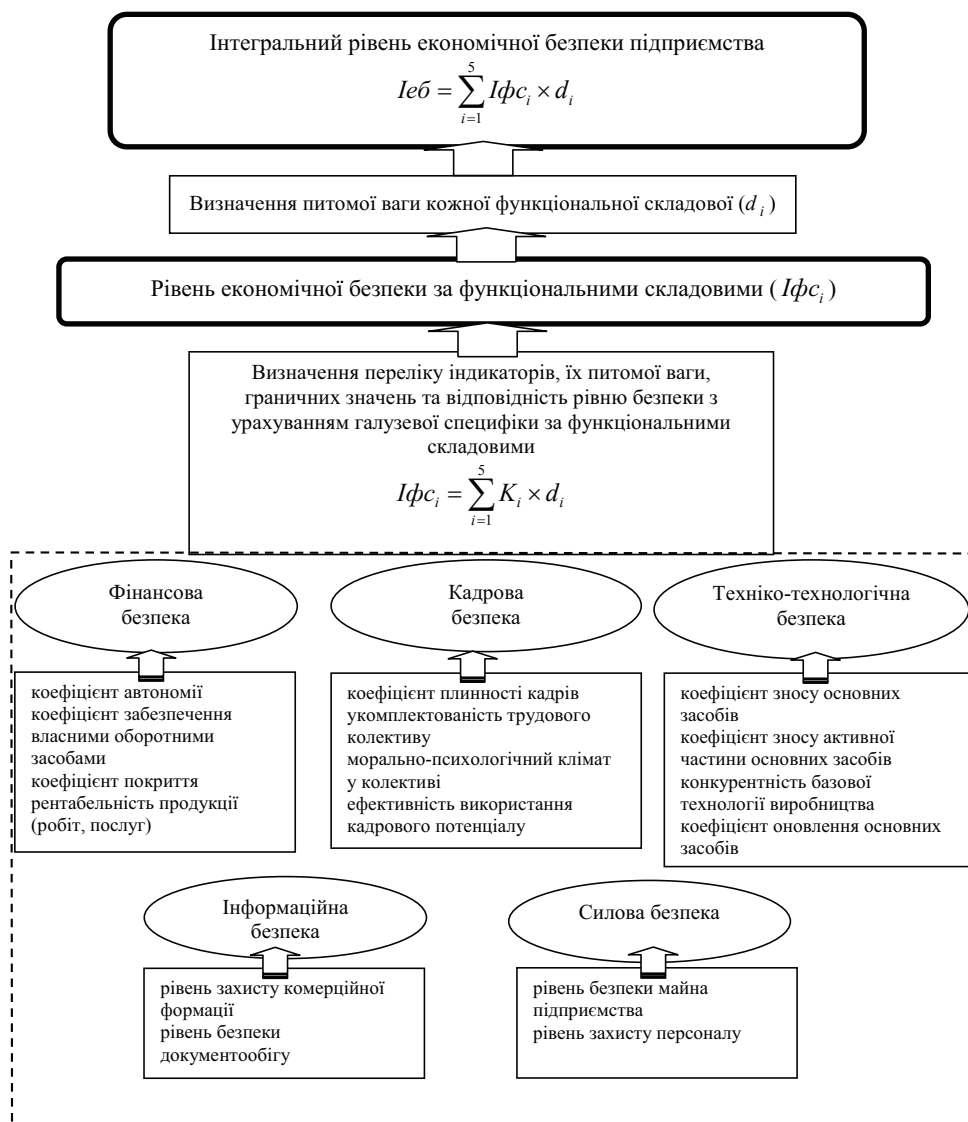

Рис. 2. Модель оцінювання рівня економічної безпеки промислових підприємств

З огляду на вищевикладене доцільно ще раз підкреслити, що сьогодні більшість вітчизняних підприємств не здатна забезпечити прийнятний рівень своєї економічної безпеки як під впливом зовнішніх і внутрішніх загроз, так і внаслідок недосконалості організації КСЕБП.

Подальшого теоретичного вивчення та проведення відповідних аналітичних досліджень потребує удосконалення інших важливих елементів

КСЕБП, зокрема, щодо здійснення тактичного та стратегічного управління економічною безпекою певного суб'єкта господарювання.

1. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е. А. Олейникова. — М. : Бизнес-ИНТЕЛ-Синтез, 1997. — 278 с. 2. Штангрет А. М. Безпека соціально-економічної системи: теоретичні аспекти / А. М. Штангрет // Наук. зап. (Укр. акад. друкарства). — 2012. — № 3. — С. 50–62. 3. Штангрет А. М. Економічна безпека вітчизняних підприємств: необхідність та теоретичні основи / А. М. Штангрет, О. М. Петрашова // Полігр. і видавн. справа. — 2010. — № 2. — С. 12–18. 4. Штангрет А. М. Теоретико-методологічні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємств авіаційної галузі [Електронний ресурс] / А. М. Штангрет // Ефективна економіка. — 2011. — № 6. Режим доступу: <http://www/nbu.gov.ua> 5. Штангрет А. М. Управління економічною безпекою підприємств авіаційної галузі : моногр. / А. М. Штангрет. — Львів: Укр. акад. друкарства, 2011. — 270 с.

МЕХАНИЗМ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ В ПРОЦЕССЕ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассматриваются базовые позиции, которые определяют процедуру принятия решения в процессе управления экономической безопасностью предприятия.

DECISION-MAKING IN THE MANAGEMENT OF ECONOMIC SECURITY

In the article the basic positions that define the process of decision making in the management of economic security.

Стаття надійшла 25.01.2013

УДК 65.012.8

Я. М. Кінчарська

Українська академія друкарства

ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ПОЛІГРАФІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Оцінюється рівень економічної безпеки поліграфічного підприємства та визначається стан його економічної безпеки за відповідною методологією. Сформовано модель системи економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства, система економічної безпеки підприємства, механізм економічної безпеки підприємства, показники рівня економічної безпеки, модель економічної безпеки підприємства

Сучасні реалії господарської діяльності вітчизняних підприємницьких структур характеризуються динамічною нестабільністю та важкою прогнозованістю. Відсутність сприятливих умов для розвитку підприємництва, а відтак і низький рівень економічної безпеки підприємств, у тому числі і поліграфічних,